Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
NIILA JÄÄSKINENA,
predstavljeni 29. marca 2012 [1]

Zadeva C-509/10

Josef Geistbeck,
Thomas Geistbeck
proti
Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Bundesgerichtshof (Nemčija))

„Intelektualna in industrijska lastnina — Uredba (ES) št. 2100/94 — Žlahtniteljske pravice v Skupnosti — Obveznost plačila primernega nadomestila imetniku take žlahtniteljske pravice in nadomestila škode, ki mu je bila povzročena — Merila za določanje primernega zneska nadomestila — Kršitev — Uredba (ES) št. 1768/95 — Posebna pravica kmeta — Stroški pregleda“

I – Uvod

1. Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Bundesgerichtshof (Nemčija), zadeva zlasti razlago členov 14 in 94 Uredbe št. 2100/94 [2] (v nadaljevanju: temeljna uredba) o žlahtniteljskih pravicah v Skupnosti in Uredbe št. 1768/95 [3] (v nadaljevanju: izvedbena uredba) o izvajanju pravil o kmetijskem odstopanju, predvidenem v členu 14(3) temeljne uredbe.

2. V sporu, o katerem odloča predložitveno sodišče, si nasprotujejo kmeta Josef in Thomas Geistbeck (v nadaljevanju: J. in T. Geistbeck) in družba Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH (v nadaljevanju: STV), ki zastopa interese imetnikov žlahtniteljskih pravic zavarovanih rastlinskih sort Kuras, Quarta, Solara, Marabel in Secura. Ta spor se v bistvu nanaša na razmerje med odstopanjem, določenim v členu 14 temeljne uredbe – ki se imenuje tudi „posebna pravica kmeta“ – in izračunom primernega nadomestila v smislu člena 94(1) temeljne uredbe, ki ga je treba plačati imetniku zavarovane rastlinske sorte v primeru kršitve.

3. S tem predlogom za sprejetje predhodne odločbe je Sodišče pozvano, naj odloči o vprašanju, katero metodo je treba uporabiti za izračun navedenega primernega nadomestila, ki ga mora kmet plačati imetniku rastlinske sorte, v položaju, ko kmet, ki ima dovoljenje, da v skladu s posebno pravico kmeta posadi svoje pridelke, ni prijavil dela tega novega pridelka, kar je v nasprotju z obveznostmi zadevnih kmetov, ki so določene v členu 14(3) temeljne uredbe in omogočajo uveljavljanje navedene posebne pravice.

1 — Jezik izvirnika: francoščina.

2 — Uredba Sveta (ES) št. 2100/94 z dne 27. julija 1994 o žlahtniteljskih pravicah v Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 16, str. 390).

3 — Uredba Komisije (ES) št. 1768/95 z dne 24. julija 1995 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 18, str. 63), kakor je bila spremenjena z Uredbo Komisije (ES) št. 2605/98 z dne 3. decembra 1998 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 24, str. 162).

4. Postavljena vprašanja torej zahtevajo, da se pretehtajo nasprotujoči si interesi. Kot je navedel generalni pravobranilec C. Ruiz-Jarabo, gre na eni strani za iskanje ravnovesja med potrebo po prirastku plodov kmetijske dejavnosti in zagotavljanju kmetijske pridelave kot glavnega cilja skupne kmetijske politike in na drugi strani za potrebo po zagotavljanju pravic žlahtniteljem, ki so dejavni v industrijski politiki ter politiki raziskav in razvoja in ki si prizadevajo dobiti ustrezen normativni okvir za spodbujanje svoje dejavnosti v Evropski uniji ob upoštevanju ciljev zadevnih predpisov. [4]

5. Ta zadeva bo Sodišču omogočila, da dopolni sodno prakso, ki izhaja iz sodbe v zadevi Schulin [5], da natančno določi svoje stališče glede primernega nadomestila pri uporabi rastlinske sorte, ki pomeni kršitev, in da se izreče o ravnovesju, ki ga je treba najti med interesi, ki temeljijo na predpisih o žlahtniteljskih pravicah v Skupnosti.

II – Pravni okvir

A– *Temeljna uredba*

6. Iz pete uvodne izjave temeljne uredbe [6] izhaja, da je treba glede na zdajšnje stanje spodbujati žlahtnjenje in razvoj novih sort z izboljšanim varstvom za vse žlahtnitelje rastlin.

7. V skladu s sedemnajsto uvodno izjavo te uredbe je treba ob uresničevanju žlahtniteljskih pravic v Skupnosti upoštevati omejitve iz določb, sprejetih v javnem interesu.

8. V zvezi s tem je v osemnajsti uvodni izjavi navedene uredbe pojasnjeno, da javni interes iz prejšnje uvodne izjave vključuje zaščito kmetijske pridelave in je za to treba dovoliti kmetom, da pridelke pod nekaterimi pogoji lahko uporabljajo za razmnoževanje.

9. V skladu s členom 11(1) temeljne uredbe je žlahnitelj, to je „oseba, ki je vzgojila ali odkrila in razvila sorto ali njen pravni naslednik“, upravičen do žlahtniteljske pravice v Skupnosti.

10. Člen 13 temeljne uredbe z naslovom „Pravice imetnika žlahtniteljske pravice v Skupnosti in prepovedana dejanja“ določa:

„1. Žlahtniteljska pravica v Skupnosti velja tako, da je imetnik ali imetniki žlahtniteljske pravice v Skupnosti, v nadaljnjem besedilu ‚imetnik‘, upravičen do opravljanja dejanj iz odstavka 2.

2. Ne glede na določbe členov 15 in 16 je potrebna odobritev imetnika za naslednja dejanja, ki zadevajo sestavine sorte ali pridelan material zavarovane sorte, v nadaljnjem besedilu ‚material‘:

(a) pridelovanje ali razmnoževanje (povečevanje);

[…]

Imetnik lahko svojo odobritev pogojuje in omejuje.“

4 — Glej v tem smislu točki 22 in 23 sklepnih predlogov generalnega pravobranilca D. Ruiz-Jaraboja v zadevi Deppe in drugi, v kateri je bila izrečena sodba z dne 8. junija 2006 (od C-7/05 do C-9/05, ZOdl., str. I-5045).

5 — Sodba z dne 10. aprila 2003 v zadevi Schulin (C-305/00, Recueil, str. I-3525). Glej tudi sodbi z dne 11. marca 2004 v zadevi Jäger (C-182/01, Recueil, str. I-2263) in z dne 14. oktobra 2004 v zadevi Brangewitz (C-336/02, ZOdl., str. I-9801); zgoraj navedeno sodbo Deppe in drugi in sodbo z dne 20. oktobra 2011 v zadevi Greenstar-Kanzi Europe (C-140/10, ZOdl., str. I-10075).

6 — Žlahtniteljske pravice so predmet mednarodne konvencije Svetovne organizacije za intelektualno lastnino, in sicer Mednarodne konvencije o žlahtniteljskih pravicah. Skupnost je k tej konvenciji pristopila leta 2005 (Sklep Sveta 2005/523/ES z dne 30. maja 2005 o odobritvi pristopa Skupnosti k Mednarodni konvenciji o žlahtniteljskih pravicah, kakor je bila spremenjena in dopolnjena v Ženevi 19. marca 1991 (UL L 192, str. 63)). Predpisi Unije se močno opirajo na to konvencijo.

11. Posebna pravica kmeta je v členu 14 temeljne uredbe opisana tako:

„1. Ne glede na člen 13(2) in za namene zaščite kmetijske pridelave smejo kmetje za razmnoževanje na polju na svojem posestvu uporabljati svoje pridelke, pridobljene na svojem posestvu s sajenjem materiala sorte zavarovane z žlahtniteljsko pravico v Skupnosti, ki ni hibridna ali sintetična sorta.

[…]

3. Za uveljavitev odstopanja iz odstavka 1 in za varstvo zakonitih interesov žlahtnitelja in kmeta so oblikovani pogoji […] na osnovi naslednjih meril:

[…]

— malim kmetom ni treba plačati imetniku nobenega nadomestila […]

[…]

— drugi kmetje morajo plačati imetniku primerno nadomestilo, znatno nižje od zneska, ki se zaračuna za licenčno pridelavo semenskega materiala te sorte na istem območju […]

— za nadzor nad upoštevanjem določb tega člena ali določb, sprejetih v skladu s tem členom, so odgovorni izključno imetniki […]

— kmetje ali ponudniki storitev za pripravo materiala imetnikom na njihovo zahtevo priskrbijo ustrezne podatke […]“

12. Člen 94 temeljne uredbe z naslovom „Kršitev“ določa:

„1. Kdor:

(a) neupravičeno izvrši eno od dejanj, ki so predpisana v členu 13(2), v zvezi s sorto, za katero je podeljena žlahtniteljska pravica v Skupnosti

[…]

ga imetnik lahko toži na prenehanje take kršitve, plačilo primernega nadomestila ali obojega.

2. Kdor krši določbe naklepno ali iz malomarnosti, je razen tega dolžan nadomestiti imetniku vsako nadaljnjo škodo, ki je posledica tega dejanja. Če gre za majhno malomarnost, se te zahteve lahko zmanjšajo v skladu z obsegom malomarnosti, vendar ne smejo biti manjše od koristi, ki jih je kršitelj iz tega pridobil.“

B– *Izvedbena uredba*

13. V skladu s členom 3(2) izvedbene uredbe pravice in dolžnosti, ki izhajajo iz določb člena 14 temeljne uredbe, „lahko uveljavljajo posamezni imetniki, skupina več imetnikov ali organizacija imetnikov, ki je ustanovljena v Skupnosti na ravni Skupnosti ter na nacionalni, regionalni in lokalni ravni.“

14. Člen 5 izvedbene uredbe z naslovom „Višina nadomestila“ določa:

„1. Višina primernega nadomestila, ki ga je treba plačati imetniku v skladu s členom 14(3), četrta alinea, temeljne uredbe, je lahko predmet pogodbe med imetnikom in zadevnim kmetom.

2. Kjer taka pogodba ni sklenjena ali ni uporabna, je višina nadomestila primerno nižja od vsote, zahtevane za licenčno pridelavo semenskega materiala najnižje kategorije, ki izpolnjuje pogoje za uradno potrjevanje iste sorte na istem območju.

[…]

5. Če se v zvezi z odstavkom 2 ne uporablja pogodba iz odstavka 4, znaša plačilo 50 % zneskov, ki se zaračunajo za licenčno proizvodnjo semenskega materiala, kakor je opredeljeno v odstavku 2.

[…]“

15. Člen 8 te uredbe z naslovom „Informacije, ki jih zagotovi kmet“ določa:

„1. Podrobnosti o zadevnih informacijah, ki jih kmet zagotovi imetniku v skladu s členom 14(3), šesta alinea, temeljne uredbe, so lahko predmet pogodbe med imetnikom in kmetom.

2. Če taka pogodba ni sklenjena ali ni uporabljiva, mora kmet, brez poseganja v informacijske zahteve po drugi zakonodaji Skupnosti ali po zakonodaji držav članic, na zahtevo imetnika temu dati izjavo o bistvenih informacijah. Kot bistvene veljajo naslednje informacije:

[…]

(b) dejstvo, ali je kmet uporabil pridelani proizvod, ki pripada eni ali več sortam imetnika, in ga posadil na polju ali poljih svojega kmetijskega gospodarstva;

(c) če je kmet to storil, koliko pridelanega proizvoda, ki pripada sorti ali sortam, je uporabil v skladu s členom 14(1) temeljne uredbe;

[…]“

16. Člen 14 navedene uredbe, ki ureja nadzor imetnika nad izvajanjem določb člena 14 temeljne uredbe, v odstavku 1 določa:

„[…] bo [kmet] na zahtevo imetnika:

a) zagotovil dokaze, ki potrjujejo njegove izjave o informacijah po členu 8, s predložitvijo veljavnih bistvenih dokumentov, kakršni so računi, rabljene oznake ali katero koli drugo primerno sredstvo […]“

17. Člen 16(1) izvedbene uredbe določa:

„Nadzor izvaja imetnik. Lahko si zagotovi pomoč organizacij kmetov, predelovalcev, zadrug ali drugih združenj kmetijskih skupnosti.“

18. Člen 17 izvedbene uredbe z naslovom „Kršitve“ določa:

„Imetnik se lahko sklicuje na pravice, ki jih vsebuje žlahtniteljska pravica v Skupnosti, proti osebi, ki krši katere koli od pogojev ali omejitev v navezi z odstopanjem v skladu s členom 14 temeljne uredbe, kakor je opredeljeno v tej uredbi.“

III – Spor o glavni stvari, vprašanja za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem

19. J. in T. Geistbeck sta med letoma 2001 in 2004 v skladu z odstopanjem, določenim v členu 14 temeljne uredbe, potem ko sta o tem obvestila družbo STV, sadila sorte Kuras, Quarta, Solara in Marabel, ki so zavarovane na podlagi prava Unije, in sorto Secura, ki je zavarovana na podlagi nemškega prava.

20. Družba STV je pri pregledu ugotovila, da so dejanske gojene količine teh sort tudi za več kot trikrat večje od prijavljene količine. Družba STV je na podlagi zneska, ki bi se pod splošnimi pogoji zahteval za podelitev licence za pridelavo semenskega materiala, izračunala odškodnino, ki bi jo bilo treba plačati za razliko v količinah, v višini 4 576,15 EUR. Vendar pa sta J. in T. Geistbeck plačala le polovico tega zneska. Ta znesek ustreza nadomestilu, ki bi ga bilo treba plačati v skladu s členom 14(3), četrta alinea, temeljne uredbe pri dovoljeni saditvi v okviru posebne pravice kmeta.

21. Zato je družba STV proti J. in T. Geistbecku vložila tožbo za nepopolno prijavo o saditvi zavarovanih rastlinskih sort in zahtevala plačilo preostalega zneska v višini 2 288,00 EUR ter povračilo stroškov postopka pred tožbo v višini 141,05 EUR. Predlogu družbe STV je bilo ugodeno na prvi in pritožbeni stopnji. J. in T. Geistbeck sta zoper zadnjo odločbo vložila revizijo pri Bundesgerichtshof.

22. V zvezi s tem se predložitveno sodišče sprašuje zlasti o izračunu primernega zneska, ki ga je treba plačati imetniku zavarovane rastlinske sorte v skladu s členom 94(1) navedene uredbe. Predložitveno sodišče v tem smislu na podlagi zgoraj navedene sodbe Schulin meni, da se kmet, ki ni ustrezno izpolnil svoje obveznosti obveščanja imetnika zavarovane rastlinske sorte, ki je določena v členu 14(3), šesta alinea, temeljne uredbe, ne more sklicevati na člen 14(1) te uredbe, kar lahko privede do tožbe zaradi kršitve na podlagi člena 94 navedene uredbe ter plačila primernega nadomestila.

23. Vendar pa je predložitveno sodišče izrazilo dvome o načinu izračuna takega nadomestila. Predložitveno sodišče po eni strani meni, da bi bilo mogoče kot podlago za izračun uporabiti povprečni znesek nadomestila, zahtevanega za licenčno pridelavo semenskega materiala zavarovane sorte zadevnih rastlinskih vrst na istem območju (v nadaljevanju: licenčnina za licenčno pridelavo). Po drugi strani pa bi se tako nadomestilo lahko izračunalo na podlagi nadomestila, ki bi ga bilo treba plačati v primeru dovoljene saditve v skladu s členom 14(3), četrta alinea, temeljne uredbe v povezavi s členom 5(5) izvedbene uredbe (v nadaljevanju: nadomestilo za dovoljeno saditev).

24. Po prvi predpostavki bi moral kmet plačati licenčnino za licenčno pridelavo pod enakimi pogoji in po enaki ceni kot vsaka tretja oseba. Po drugi predpostavki bi lahko uveljavljal ugodno ceno, pridržano za kmete, to je licenčnina za dovoljeno saditev, ki pomeni 50 % zneskov, ki se zaračunajo za licenčno proizvodnjo semenskega materiala, razen če to nadomestilo ni predmet pogodbe med zadevnim imetnikom in kmetom.

25. V teh okoliščinah je Bundesgerichtshof s sklepom z dne 30. septembra 2010, ki je bil v sodnem tajništvu Sodišča vložen 26. oktobra 2010, prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali se primerno nadomestilo, ki ga mora kmet plačati imetniku skupnostne žlahtniteljske pravice v skladu s členom 94(1) [temeljne uredbe], ker je uporabil semenski material zavarovane sorte, ki ga je pridobil s saditvijo, in ni izpolnil obveznosti, ki so določene v členu 14(3) [temeljne uredbe] in v členu 8 [izvedbene uredbe], izračuna na podlagi povprečnega zneska nadomestila, zahtevanega za licenčno pridelavo semenskega materiala zavarovane sorte zadevnih vrst rastlin na istem območju, ali pa se namesto tega za podlago vzame (nižje) nadomestilo, ki bi ga bilo treba plačati v primeru dovoljene saditve v skladu s členom 14(3), četrta alinea, [temeljne uredbe] in s členom 5 [izvedbene uredbe]?

2. Če je treba za podlago vzeti nadomestilo za dovoljeno saditev, ali lahko imetnik žlahtniteljske pravice v navedenem primeru pri enkratni krivdni kršitvi izračuna škodo, ki mu jo je treba povrniti v skladu s členom 94(2) [temeljne] uredbe, pavšalno na podlagi nadomestila za podelitev licence za pridelavo semenskega materiala?

3. „Ali je dovoljeno ali celo predpisano, da se pri odmeri primernega nadomestila, dolgovanega v skladu s členom 94(1) [temeljne uredbe], ali nadaljnje odškodnine, dolgovane v skladu s členom 94(2) [navedene uredbe], upoštevajo posebni stroški nadzora organizacije, ki zastopa pravice številnih imetnikov žlahtniteljske pravice, tako da se dosodi dvojna vsota običajno dogovorjenega nadomestila ali nadomestila, dolgovanega v skladu s členom 14(3), četrta alinea, [temeljne uredbe]?

26. Pisna stališča so predložile stranke v postopku v glavni stvari, grška in španska vlada ter Evropska komisija. Na obravnavi 18. januarja 2012 so sodelovale stranke v postopku v glavni stvari, grška vlada in Evropska komisija.

IV – Analiza

A – *Uvod*

27. Da bi odgovoril na vprašanja, ki jih je postavilo predložitveno sodišče, bom predstavil nekaj uvodnih ugotovitev o kakovosti semenskega materiala, uporabljenega v tej zadevi, o vprašanju, ki sta ga postavila J. in T. Geistbeck, in o obsegu posebne pravice kmeta.

28. Nato bom obravnaval vprašanje o ustrezni metodi za izračun primernega nadomestila, ki ga je treba plačati imetniku žlahtniteljske pravice v Skupnosti v smislu člena 94(1) temeljne uredbe. Nazadnje bom preučil vprašanje, ali je mogoče pri odmeri primernega nadomestila ali povračilu nadaljnje škode, dolgovane v skladu s členom 94(2) navedene uredbe, upoštevati stroške nadzora organizacije, kot je ta v postopku v glavni stvari.[7]

1. Kakovost zavarovanega semenskega materiala

29. J. in T. Gestbeck menita, da zadevni semenski material nima več lastnosti, navedenih v členu 13(2) temeljne uredbe, in torej ni več primeren za trgovanje v okviru podelitve licence. Po njunem mnenju slabša kakovost pridelanega materiala ne upravičuje, da imetnik žlahtniteljske pravice zahteva plačilo celotne licenčnine.

30. Ugotavljam, da s stališča pravice intelektualne lastnine uporaba zavarovanega materiala ne vpliva na varovanje identitete materiala, ki je predmet varovane pravice, kot so žlahtniteljske pravice v postopku v glavni stvari. Pravica intelektualne lastnine namreč z njeno uporabo ne izgine.

31. Poleg tega, da bi lahko dejavnost kmeta spadala na področje uporabe posebne pravice kmeta, določene v členu 14 temeljne uredbe, mora biti pridelani proizvod v skladu z lastnostmi zavarovane sorte.[8] Kmet tako sadi in razmnožuje rastline, ki imajo lastnosti, potrebne za zadevno sorto.

7 — Opozarjam, da je treba izhajati iz predpostavke, po kateri imetniki običajne stroške nadzora, povezane z varstvom svojih pravic, načeloma vključijo v znesek licenčnine za licenčno proizvodnjo.

8 — Kar zadeva lastnosti sort, ki se gojijo v evropskem kmetijstvu, glej točke od 1 do 4 sklepnih predlogov generalne pravobranilke J. Kokott v zadevi Kokopelli (C-59/11), še nerešena zadeva pred Sodiščem.

2. Obseg posebne pravice kmeta

32. Najprej je treba poudariti, da se v skladu s členom 13(2)(a) temeljne uredbe dovoljenje imetnika načeloma zahteva za razmnoževanje pridelanega materiala zavarovane sorte.

33. Vendar pa člen 14(1) temeljne uredbe določa odstopanje od tega načela. Namen tega odstopanja je varovanje kmetijske pridelave. V skladu s tem členom smejo kmetje za razmnoževanje na polju na svojem posestvu uporabljati svoje pridelke, pridobljene na svojem posestvu s sajenjem zavarovanih sort, pod pogojem, da so izpolnjena merila iz odstavka 3 tega člena.

34. Ta posebna pravica se torej ne uporablja, če kmet ne izpolnjuje obveznosti, ki so določene v členu 14(3) temeljne uredbe in podrobno pojasnjene v izvedbeni uredbi.

35. Sodišče je namreč v zgoraj navedeni sodbi Schulin na kratko obravnavalo obseg pravice kmeta do uveljavljanja navedenega odstopanja. Sodišče meni, da se kmet, kadar uporablja svoje pridelke, pridobljene s sajenjem semenskega materiala zavarovane sorte, vendar za povračilo imetniku ne plača primernega nadomestila, ne more sklicevati na člen 14(1) temeljne uredbe in da je zato treba šteti, da je neupravičeno storil eno od dejanj iz člena 13(2) te uredbe. Iz člena 94 te uredbe zato izhaja, da ga imetnik lahko toži na prenehanje take kršitve, plačilo primernega nadomestila ali obojega. Če gre za naklepno kršitev ali kršitev iz malomarnosti, je kmet poleg tega dolžan nadomestiti vsako nadaljnjo škodo, povzročeno imetniku. [9]

36. Menim, da mora nujno veljati enako, če kmet ni ustrezno izpolnil svoje obveznosti obveščanja, določene v členu 14(3), šesta alinea, temeljne uredbe, ker je plačilo primernega nadomestila, določenega v zgoraj navedeni sodbi Schulin, tako kot predložitev informacij navedeno v navedenem členu, v katerem so našteta merila, na podlagi katerih je mogoče uveljaviti odstopanje, določeno v členu 14(1) navedene uredbe.

37. Kot zatrjuje Komisija v stališčih, če kmet ne izpolni obveznosti obveščanja imetnika v skladu s členom 14(3), šesta alinea, temeljne uredbe v povezavi s členom 8 izvedbene uredbe in mu za ta del proizvodnje tudi ne plača primernega nadomestila, se določba o odstopanju iz člena 14(1) temeljne uredbe ne more več uporabljati.

38. Če namreč navedeni pogoji za dovoljeno saditev, določeni v členu 14(3) temeljne uredbe, niso izpolnjeni, ni mogoče uporabiti določbe o odstopanju iz člena 14(1) te uredbe. Zato je zadevna saditev, če zanjo niso izpolnjena merila, določena v odstavku 3 tega člena, kršitev pravic, podeljenih imetniku v skladu s členom 13(2) temeljne uredbe.

B – *Izračun primernega nadomestila, določenega v členu 94(1) temeljne uredbe*

39. Iz predloga za sprejetje predhodne odločbe izhaja, da je družba STV zaradi kršitve žlahtniteljskih pravic upravičena zahtevati plačilo primernega nadomestila v skladu s členom 94(1) temeljne uredbe. Poleg tega predložitveno sodišče opozarja, da lahko družba STV, ker gre za krivdno kršitev obveznosti obveščanja J. in T. Geistbecka, v skladu s členom 94(2) te uredbe zahteva tudi nadomestilo za imetniku povzročeno škodo.

9 — Zgoraj navedena sodba Schulin (točka 71).

40. Najprej ugotavljam, da je treba za preučitev člena 94 temeljne uredbe izhajati iz predpostavke, po kateri je cilj tega člena celotno nadomestilo, ki temelji na načelu *restitutio in integrum* [10]. Z drugimi besedami, namen nadomestila, ki ga je treba plačati za kršitev žlahtniteljskih pravic, je, da se imetniku navedenih pravic vzpostavi položaj pred kršitvijo. Vendar pa v tej zadevi uporaba tega načela ni brez težav, ker se navedeni položaj lahko vzpostavi glede na dovoljeno saditev ali z upoštevanjem nadomestila, zahtevanega za licenčno pridelavo semenskega materiala.

1. Ureditve, določene v členih 14 in 94 temeljne uredbe

41. Predložitveno sodišče glede izračuna primernega nadomestila v smislu člena 94(1) temeljne uredbe predstavi dve sprejemljivi metodi za izračun navedenega nadomestila: in sicer metodo, ki temelji na licenčnini za licenčno pridelavo, in metodo, ki temelji na nadomestilu za dovoljeno saditev.

42. Opozarjam, da v besedilu člena 94 temeljne uredbe ni nobenih dokazov o možnosti upoštevanja zneska nadomestila za dovoljeno saditev v smislu člena 14(3), četrta alinea, te uredbe v okviru izračuna primernega nadomestila v smislu navedene določbe.

43. Ugotavljam tudi, da je v nekaterih jezikovnih različicah (zlasti španski, danski, nemški, angleški, italijanski in finski) uporabljen drugačen izraz kot v členih 94(1) [11] in 14(3), četrta alinea, [12] temeljne uredbe, medtem ko je v francoski različici v obeh določbah enak izraz, to je „primerno nadomestilo“. Ker iz te jezikovne razlike ni mogoče izpeljati sklepov, je treba te določbe preučiti v njihovih okvirih, zlasti ob upoštevanju uresničevanih ciljev.

44. Najprej opozarjam, da je primerno nadomestilo, določeno v členu 14(3), četrta alinea, temeljne uredbe, sestavni del določbe o odstopanju. Sodišče je v zvezi s tem v zgoraj navedeni sodbi Schulin že potrdilo, da v skladu s sedemnajsto in osemnajsto uvodno izjavo temeljne uredbe določbe člena 14 navedene uredbe, sprejete v javnem interesu zaščite kmetijske pridelave, pomenijo odstopanje od pravila, po katerem se dovoljenje imetnika zahteva za razmnoževanje pridelanega materiala zavarovane sorte. [13]

45. Sodišče je v zgoraj navedeni sodbi Brangewitz tudi ugotovilo, da pravica do sajenja brez predhodnega soglasja imetnika pridelkov, pridobljenih s sajenjem semenskega materiala sorte, ki jo zajema posebna pravica kmetov, povzroči obveznost, da na zahtevo navedenega imetnika ti zagotovijo potrebne informacije in mu z izjemo malih kmetov plačajo primerno nadomestilo. [14]

46. Sodišče tudi meni, da člen 14 temeljne uredbe torej določa ravnovesje med interesi imetnikov žlahtniteljskih pravic na eni strani in interesi kmetov na drugi strani. Posebna pravica kmeta, to je sajenje brez predhodnega dovoljenja, skupaj z obveznostjo obveščanja in obveznostjo plačila primernega nadomestila, torej omogoča varovanje zakonitih obojestranskih interesov kmetov in imetnikov v njihovih neposrednih razmerjih. [15]

47. Bistveno je torej, da se pojem primernega nadomestila iz člena 14(3), četrta alinea, temeljne uredbe razlaga ozko in v posebnem okviru kot sestavni del odstopanja, določenega v navedenem členu.

10 — Glej v tem smislu Bonadio, E., „Remedies and sanctions for the infringement of intellectual property rights under EC law“, *European Intellectual Property Review*, 2008, št. 8, zv. 30, str. 324.

11 — Besedilo v teh različicah se glasi: „indemnización razonable“, „rimelig vederlag“, „angemessenen Vergütung“, „reasonable compensation“, „equa compensazione“ in „kohtuullinen korvaus“.

12 — Te različice se sklicujejo na naslednje izraze: „remuneración justa“, „rimelig godtgoerelse“, „angemessene Entschädigung“, „equitable remuneration“, „equa remunerazione“ in „kohtuullinen palkkio“.

13 — Zgoraj navedena sodba Schulin (točka 47).

14 — Zgoraj navedena sodba Brangewitz (točka 43).

15 — Glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Brangewitz (točka 43) in po analogiji sodbo z dne 6. februarja 2003 v zadevi SENA (C-245/00, Recueil, str. I-1251, točka 36).

48. Dalje, primerno nadomestilo, na katero se sklicuje člen 94(1) temeljne uredbe, je treba tako kot nadomestilo iz člena 14(3), četrta alinea, te uredbe razlagati ob upoštevanju okvira navedene uredbe in njenega cilja.

49. V splošnem, kakor izhaja iz pete uvodne izjave temeljne uredbe, je njen glavni cilj izboljšati varstvo za vse žlahtnitelje rastlin [16]. Glede na namen varstva imetnikov žlahtniteljskih pravic iz temeljne uredbe menim, da člen 94(1) navedene uredbe imetniku omogoča zagotavljanje varstva njegovih interesov v odnosu do vsakogar, ki neupravičeno stori katero od dejanj, navedenih v členu 13(2) temeljne uredbe. [17]

2. Metoda izračuna na podlagi licenčnine za licenčno pridelavo

50. Da se zagotovi varstvo imetnikov zavarovanih rastlinskih sort in se vzpostavi njihov položaj pred kršitvijo njihovih pravic, je treba izračunati primerno nadomestilo v smislu člena 94(1) temeljne uredbe na podlagi licenčnine za licenčno pridelavo.

51. Ta določba se uporablja tudi, če oseba, ki je storila kršitev, tega ni storila naklepno ali iz malomarnosti. [18] Njen namen je zagotoviti, da imetnik prejme primerno nadomestilo, za katero menim, da ne more biti nižje od nadomestila, ki bi ga navedeni imetnik lahko zahteval na podlagi licenčne pridelave semenskega materiala v skladu s členom 13 temeljne uredbe.

52. Ob upoštevanju narave odstopanja ureditve, določene v členu 14 navedene uredbe, menim, da je treba kmeta, ki ne izpolnjuje pogojev, navedenih v členu 14(3) temeljne uredbe in ki so podlaga za uporabo odstopanja, določenega v odstavku 1 tega člena, šteti kot katero koli tretjo osebo, ki je dolžna kupiti sorto, zavarovano na trgu, proti plačilu licenčnine za licenčno pridelavo. Zato kmet, ki ne izpolnjuje obveznosti, ki izhajajo iz člena 14(3) temeljne uredbe, ne more več uveljavljati odstopanja, določenega v navedenem členu.

53. Navedeno ugotovitev je namreč mogoče potrditi s členom 17 izvedbene uredbe, v skladu s katerim se lahko imetnik sklicuje na pravice, ki jih vsebuje žlahtniteljska pravica v Skupnosti, proti osebi, ki krši kateri koli pogoj ali omejitev, povezano z odstopanjem iz člena 14 temeljne uredbe.

54. Poleg tega se mi zdi uporabno opozorilo, da kmetje, če bi uporabili drugačen pristop, lahko ne bi bili motivirani za izpolnjevanje obveznosti obveščanja imetnika, ker neizpolnjevanje obveznosti, na podlagi katere se uveljavlja odstopanje, dejansko ne bi imelo nobene preventivne gospodarske posledice.

55. S tega stališča, in kot izhaja iz predloga za sprejetje predhodne odločbe, bi omejevanje pravice imetnika do nadomestila na znesek, ki ustreza nadomestilu za dovoljeno saditev, pomenilo neupravičeno dajanje prednosti kmetom, ki ne izpolnjujejo obveznosti, določenih v členu 14(3) temeljne uredbe.

56. Pri takšnem sistemu, katerega splošni cilj je zagotavljati visoko raven varstva žlahtniteljskih pravic, bi bilo v nasprotju z navedenim ciljem, da kmet, ne glede na to, ali izpolnjuje obveznost obveščanja ali ne, ne bi bil sistematično dolžan plačati nadomestila za dovoljeno saditev, katerega znesek je v skladu z veljavnimi predpisi bistveno nižji od licenčnine za licenčno pridelavo.

16 — Glej v zvezi s tem tudi točko 40 sklepnih predlogov generalnega pravobranilca D. Ruiz-Jaraboja v zadevi, v kateri je bila izdana zgoraj navedena sodba Jäger. V zvezi s tem je ugotovil, da cilj temeljne uredbe ni urejati sektor kmetijske proizvodnje, ampak uvesti žlahtniteljske pravice v Skupnosti.

17 — Ugotavljam tudi, da ta ureditev uvaja različen in ločen sistem povračila škode za zagotavljanje učinka temeljne uredbe.

18 — Kar zadeva objektivni značaj primernega nadomestila, določenega v členu 94(1) temeljne uredbe, glej zgoraj navedeno sodbo Greenstar-Kanzi Europe (točka 48).

57. Glede tega dodajam, da čeprav obveznost plačila primernega nadomestila v smislu člena 94(1) temeljne uredbe, izračunanega na podlagi licenčnine za licenčno pridelavo, privede do višjega nadomestila, kot je nadomestilo, določeno za dovoljeno saditev v skladu s členom 14 temeljne uredbe, vseeno ne gre za tako imenovane „kaznovalne“ odškodnine (punitive damages), ki vsebujejo element kazni.[19] Vendar pa gre za metodo, ki omogoča nalaganje stroškov licenčne pridelave semenskega materiala pri saditvi, ki pomeni kršitev, in ima zato preventivno vlogo.

58. Nazadnje menim, da se je treba pri določanju zneska primernega nadomestila, določenega v členu 94(1) temeljne uredbe, v položaju, kakršen je v postopku v glavni stvari, opreti na licenčnino za licenčno pridelavo. Drugačna razlaga namreč ne bi mogla zagotoviti cilja navedene uredbe in njenega polnega učinka.

59. Vendar, če se Sodišče ne bi strinjalo z mojim stališčem, da je treba za podlago izračuna primernega nadomestila iz člena 94(1) temeljne uredbe vzeti licenčnino za licenčno pridelavo, bom predstavil tudi nekaj ugotovitev v zvezi z drugo metodo izračuna, ki temelji na nadomestilu za dovoljeno saditev in jo je predvidelo predložitveno sodišče.

3. Metoda alternativnega izračuna, ki jo je predvidelo predložitveno sodišče

60. Najprej poudarjam, da bi bilo primerno nadomestilo, dolgovano imetniku v primeru kršitve v skladu s členom 94(1) temeljne uredbe, če bi se izračunalo na podlagi nadomestila za dovoljeno saditev, bistveno nižje od zneska, ki ga mora plačati tretja oseba za licenčno pridelavo semenskega materiala.

61. Ugotavljam, da iz predloga za sprejetje predhodne odločbe izhaja, da gre za krivdno kršitev J. in T. Geistbecka, tako da lahko družba STV zahteva tudi nadomestilo nadaljnje škode, ki je posledica tega dejanja, v skladu s členom 94(2) temeljne uredbe.[20]

62. V takem okviru in za zagotovitev uresničitve splošnega cilja temeljne uredbe ter za preprečitev, da bi kršitelji v primerjavi s tretjimi osebami, ki licenčno pridelujejo semenski material, z nedovoljenim razmnoževanjem ustvarili neupravičene dobičke, se mi zdi potrebno, da se določi znesek nadaljnje škode, ki jo je treba nadomestiti v skladu s členom 94(2) temeljne uredbe, glede na licenčnino za licenčno pridelavo. V tem primeru bi nadaljnja škoda, ki bi jo utrpel imetnik, iz člena 94(2) temeljne uredbe ustrezala razliki med navedeno licenčnino in primernim nadomestilom iz člena 14(3), četrta alinea, temeljne uredbe.[21]

63. Opozarjam, da nadomestilo za dovoljeno saditev zajema le 50 % zneska licenčnine za licenčno pridelavo.[22] Nadaljnja škoda imetnika, ki je posledica dejanja v smislu člena 94(2) temeljne uredbe, torej v takem primeru ustreza razliki med zneskom nadomestila za dovoljeno saditev in zneskom za licenčno pridelavo in je imetniku ni treba dokazovati.

19 — Glej tudi uvodno izjavo 26 Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/48/ES z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 2, str. 32), ki se v tej zadevi ne uporablja.

20 — Kar zadeva možne metode izračuna povračila nadaljnje škode imetniku in težave pri teh metodah, glej Würtenberger, G., in drugi, *European Plant Variety Protection*, Oxford University Press, Oxford, 2009, str. 177 in 178.

21 — Dodajam, da člen 18(2) izvedbene uredbe določa, da če kmet vedno znova in namenoma ne izpolnjuje obveznosti, določenih v členu 14(3) temeljne uredbe, je kot nadomestilo imetniku za vsako nadaljnjo škodo mišljen vsaj pavšal, izračunan na osnovi štirikratne povprečne vsote, ki se zaračuna za licenčnino za licenčno pridelavo brez poseganja v nadomestilo katere koli višje škode. Vendar pa z določbami izvedbene uredbe kmetom ni mogoče naložiti večjega obsega obveznosti, kot so obveznosti, ki izhajajo iz temeljne uredbe. Kar zadeva razlago člena 8(2) izvedbene uredbe, glej zgoraj navedeno sodbo Schulin (točka 60).

22 — V skladu s členom 5(1) izvedbene uredbe je višina tega primernega nadomestila lahko predmet pogodbe med imetnikom in kmetom.

64. Poleg tega glede običajnih stroškov nadzora, ki jih navaja predložitveno sodišče, dodajam, da če upoštevamo kot podlago za izračun primernega nadomestila iz člena 94(1) temeljne uredbe nadomestilo za dovoljeno saditev, bi tudi to povzročilo, da navedeni stroški, ki so običajno vključeni v znesek licenčnine za licenčno pridelavo, ne bi bili v celoti vključeni v nadomestilo iz člena 14(3), četrta alinea, temeljne uredbe.

65. Iz tega sledi, da bi moral biti imetnik zavarovane rastlinske sorte, če bi bila ta metoda izračuna sprejeta kot primerna, sposoben izračunati znesek nadomestila nadaljnje škode iz člena 94(2) temeljne uredbe glede na licenčnino za licenčno pridelavo, v katero so vključeni tudi njegovi običajni stroški nadzora. Taka razlaga ima za imetnika z ekonomskega vidika enak rezultat kot razlaga, ki sem jo najprej predlagal.

4. Upoštevanje visokih stroškov nadzora

66. Predložitveno sodišče se sprašuje tudi, ali so lahko posebni stroški nadzora organizacije, ki zastopa pravice številnih imetnikov žlahtniteljske pravice, da bi ugotovila njihove morebitne kršitve v smislu člena 94(1) in (2) temeljne uredbe, predmet odškodnine in ali se njihov znesek lahko izračuna pavšalno kot dvojna vsota dogovorjenega nadomestila.

67. Komisija v zvezi z naravo tega vprašanja najprej poudarja, da nima vpliva na rešitev spora v glavni stvari. Seveda se strinjam, da iz predloga za sprejetje predhodne odločbe izhaja, da družba STV ni zahtevala plačila takega pavšalnega zneska in da postopek v glavni stvari zadeva le stroške pred tožbo, in sicer 141,05 EUR, ki očitno ne izvirajo iz vodenja nadzora, ki ga je organizirala družba STV. Vseeno menim, da to vprašanje ni hipotetično, ker je tesno povezano z uporabo odstavkov 1 in 2 člena 94 temeljne uredbe.[23]

68. Kar zadeva vsebino, je treba poudariti, da določbe iz člena 3(2) izvedbene uredbe imetnikom omogočajo, da se ustrezno organizirajo za uveljavljanje svojih pravic, ki izhajajo iz člena 14 temeljne uredbe. Delujejo namreč lahko kot posamezni imetniki, skupina ali pa v ta namen ustanovijo organizacijo.[24]

69. Iz zgoraj navedene sodbe Jäger izhaja, da je namen družbe STV varovati gospodarske interese svojih članov, ki posredno ali neposredno pridelujejo ali prodajajo semena oziroma so vključeni v pridelavo ali prodajo semen. Ta družba zlasti nadzira žlahtniteljske pravice na nacionalni in mednarodni ravni in preverja žlahtniteljske pravice svojih članov ali tretjih oseb pri družbah za proizvodnjo in prodajo semen. Te naloge zajemajo tudi izterjavo licenčnin za uporabo licenc, povezanih z žlahtniteljskimi pravicami, in nazadnje tudi sprejetje splošnih ukrepov za spodbujanje proizvodnje in oskrbe potrošnikov s kakovostnimi semeni ter njihovo prenehanje.[25]

70. Kot je v stališčih ugotovila grška vlada, dejstvo, da je mogoče skupinsko izvajati pravice, ki izhajajo iz člena 14 temeljne uredbe, nikakor ne pomeni, da mora biti strošek takega dejanja v breme kmeta, tudi če krši določbe navedene uredbe. Nasprotno, v skladu s členom 14(3), peta alinea, temeljne uredbe v povezavi s členom 16 izvedbene uredbe, po katerem nadzor izvaja imetnik, mora imetnik te stroške vključiti v znesek licenčnine za licenčno proizvodnjo.

23 — Ugotavljam, da se to vprašanje, kot izhaja iz predloga za sprejetje predhodne odločbe, opira na sodno prakso Bundesgerichtshof na področju kršitev pravic o zastopanju. Bundesgerichtshof na tem področju družbi za upravljanje, ki preganja take kršitve, že od nekdaj dosodi tako imenovano povečanje „za kršitev“, ki znaša dvojni znesek običajne licenčnine.

24 — Glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Jäger (točka 51).

25 — Glej zgoraj navedeno sodbo Jäger (točka 17).

71. Glede na vlogo, ki jo zagotavlja organizacija, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki je tesno povezana z nadzorom in preverjanjem za varstvo zadevnih žlahtniteljskih pravic, posebnih stroškov nadzora take organizacije ni mogoče upoštevati ločeno v okviru izračuna primernega nadomestila, ki ga je treba plačati v skladu s členom 94(1) temeljne uredbe, ali nadomestila nadaljnje škode, ki ga je treba plačati v skladu s členom 94(2) navedene uredbe.

72. Menim, da je take stroške mogoče upoštevati le, če gre za dodatne stroške pred tožbo ali stroške spora, povezane s preučitvijo posamezne kršitve, povračilo katerih se lahko zahteva v skladu s pogoji, določenimi v členu 94(2) temeljne uredbe, in ob upoštevanju teh pogojev.[26] Vsekakor pa mora obstajati vzročna zveza med takimi stroški in zadevno kršitvijo.

73. Nazadnje opozarjam, da imetnik, če se bo primerno nadomestilo, določeno v členu 94(1) temeljne uredbe, izračunalo na podlagi licenčnine za licenčno proizvodnjo, kot predlagam, ne more zahtevati plačila nadomestila na podlagi plačila običajnih stroškov nadzora, povezanih z nadzorom iz člena 14(3), peta alinea, temeljne uredbe, in iz člena 16 izvedbene uredbe.[27]

74. Taka ugotovitev je potrebna, ker je treba običajne stroške nadzora, tudi če so visoki, upoštevati v zneskih, plačanih na podlagi licenčne proizvodnje, kot izhaja iz teh sklepnih predlogov, in so torej vključeni v znesek licenčnine za licenčno proizvodnjo, če nadzor izvaja imetnik v skladu s členom 14(3), peta alinea, temeljne uredbe in členom 16 izvedbene uredbe. Izračun zneska primernega nadomestila na podlagi licenčnine za licenčno proizvodnjo namreč omogoča nadomestilo za posledice zaradi kršitve in s tem imetniku vzpostavitev položaja pred kršitvijo pravic.

V – Predlog

75. Ob upoštevanju zgornjih ugotovitev Sodišču predlagam, prvič, naj odloči, da na drugo vprašanje za predhodno odločanje ni treba odgovoriti, in drugič, naj na prvo in tretje vprašanje za predhodno odločanje, ki ju je postavilo Bundesgerichtshof, odgovori tako:

Primerno nadomestilo, ki ga mora v skladu s členom 94(1) Uredbe Sveta (ES) št. 2100/94 z dne 27. julija 1994 o žlahtniteljskih pravicah v Skupnosti plačati kmet imetniku žlahtniteljske pravice v Skupnosti, ker je uporabil semenski material zavarovane sorte, pridobljen s saditvijo, ne da bi izpolnil obveznosti, določene v členu 14(3) Uredbe št. 2100/94 in členu 8 Uredbe Komisije (ES) št. 1768/95 z dne 24. julija 1995 o izvajanju pravil o kmetijskem odstopanju, predvidenem v členu 14(3) Uredbe št. 2100/94, kakor je bila spremenjena z Uredbo Komisije (ES) št. 2605/98 z dne 3. decembra 1998, je treba izračunati na podlagi zneska nadomestila, zahtevanega za licenčno proizvodnjo semenskega materiala zadevnih rastlinskih vrst na istem območju. Ker na eni strani izračun zneska primernega nadomestila na zgoraj navedeni podlagi omogoča imetniku vzpostavitev položaja pred kršitvijo pravic in povrnitev škode zaradi kršitve njegovih pravic in ker je treba na drugi strani šteti, da je imetnik stroške nadzora vključil v znesek licenčnine, lahko imetnik plačilo teh stroškov zahteva le, če gre za dodatne stroške pred tožbo ali stroške spora, povezane s preučitvijo posamezne kršitve, povračilo katerih se lahko zahteva v skladu s pogoji, določenimi v členu 94(2) Uredbe št. 2100/9, in ob upoštevanju teh pogojev.

26 — Ta ugotovitev se mi zdi skladna tudi z načeli, določenimi v uvodni izjavi 26 in členu 13 Direktive 2004/48.

27 — Imetnik lahko poleg teh stroškov v skladu s členom 94(2) temeljne uredbe zahteva plačilo nadomestila za nadaljnjo škodo, ki mu je bila povzročena.